

AFET HAZIRLIK SÜRECİNDE LOJİSTİK FAALİYETLER

AFET HAZIRLIK SÜRECİNDE
LOJİSTİK FAALİYETLER

Planlama

Afet öncesi hazırlık ve planlar doğru ürünün, doğru zamanda, doğru yere, doğru miktarda, doğru şekilde ve en uygun maliyetle ulaştırılmasını sağlamaya yönelik çalışmaları kapsamaktadır.

Bunun için;

- ❖ Afet tip ve büyüklüklerine uygun şekilde yardım malzeme çeşitlerinin ve miktarlarının belirlenmesi,
- ❖ Belirlenen malzemelerin temin edilebilirliği (firmaların tespiti) ve temin süresinin belirlenmesi, gerekli sözleşmelerin yapılması,

Planlama

- ❖ Yardım malzemesi kabul, muayene, paketlenme ve etiketleme süreçlerinin belirlenmesi,
- ❖ Ulusal ve bölgesel afet planları dâhilinde afet bölgesi lojistik depo ve yerel dağıtım merkezlerinin yerlerinin ve kapasitelerinin oluşturulması (malzeme, araç, gereç ve süreçler), dış depo kullanım sözleşmelerinin yapılması,
- ❖ Depolara ve afet bölgelerine taşımacılık sisteminin belirlenmesi, dış kaynak taşımacılık sözleşmelerinin yapılması,
- ❖ Afetin büyüklüğüne bağlı olarak yurtdışından gelebilecek yardım malzemelerinin en hızlı şekilde afet bölgesine ulaştırılması için en yakın gümrük kapısı noktalarının ve taşımacılık sisteminin belirlenmesi,

kapsamında afet lojistik planının hazırlanması gerekmektedir.

Satın Alma

Afet malzemelerinin temini esnasında, tedarikçi (mal ve hizmet sağlayıcı) firmaların seçiminde;

- ❖ Firmaların güvenilirliđi,
- ❖ Referansları,
- ❖ Deneyimi,
- ❖ Kapasiteleri,
- ❖ İmaja ve mali gücü gibi kriterler dikkate alınmalıdır.

Satın Alma

İhtiyaç malzemelerinin tamamını satın almak ve depolamak hem ekonomik değildir hem de koruma zorluğu yaratır. Bu nedenle acil ihtiyaç ve raf ömrü uzun olan çadır, battaniye, yatak, ısıtıcı ve mutfak seti gibi malzemeler gereken seviyede bulundurulmak üzere temin edilerek stoklanmalı, diğer ihtiyaç duyulan malzemeler ise yukarıda belirtilen firma seçim kriterleri göz önünde alınarak tedarikçi firmalarla protokoller imzalanmak yolu ile temin edilmelidir. Bu yöntemle malzeme temininde dikkat edilecek en önemli nokta, bir firma yerine birkaç firma seçilerek risk dağıtılmalıdır. Temin edilecek malzemelerin standartları önceden belirlenip firmaya bildirilmeli ve firma aracılığı ile afet bölgesine bir plan dahilinde sevk edilmesi sağlanmalıdır.

Taşımacılık Yönetimi

Talep edilen, satın alınan malzemelerin doğru yere, doğru zamanda, doğru şekilde, en az maliyetle ve güvenli şekilde ulaştırılması için etkin bir taşımacılık yönetim sistemi geliştirilmelidir.

Bu amaçla;

- ❖ Farklı malzeme türlerine ilişkin araç tipleri (frigofrik, konteyner taşıyıcı, kapalı kasa, vd.) ve kapasiteleri belirlenmeli,
- ❖ Araçların yükleme ve boşaltma yöntemleri belirlenmeli, gerekli ekipmanlar oluşturulmalı,
- ❖ Afet anında araçların hızla ve yeterli sayıda bulunabilirliğini sağlayacak sistem kurulmalı, uygun sayıda özmal ve kiralık araç kombinasyonu oluşturulmalı,

Taşımacılık Yönetimi

- ❖ Araçların masraflarının en az seviyede tutulabilmesi ve afet görevlerinde araçlarla ilgili sorunlar yaşanmaması için araçların tüm periyodik bakımları yapılmalı,
- ❖ Araçlara malzeme teslim ve araçlardan malzeme teslim prosedürü oluşturulmalı,
- ❖ Depolardan afet bölgelerine seçenek güzergahların belirlenmesi,
- ❖ Araç içi yükleme optimizasyonları yapılmalı,
- ❖ Araçlardan en fazla fayda elde etmek ve kurallara uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak için araç takip sistemlerinin(GPS, GPRS, GIS) kurulması,
- ❖ Taşımacılık yönetimi bilgi teknolojileri (TMS) altyapısının kurulması,
- ❖ gerekmektedir

Depo Yönetimi

Depolama en temel anlamda; malzemelerin kullanılmak ya da sevk edilmek üzere belirlenen koşullara uygun olarak stoklanması işlemidir. Lojistik kavramı içerisinde taşımacılık ve depolama en temel lojistik fonksiyonlardır (Kızılay, 2012). Acil durumlarda ve olası afetlere hazır bulunabilmek için temel ihtiyaç malzemelerinin stoklanması ve hazır halde bekletilmesi kaçınılmazdır. Uygun bir depolama hizmetinin yapılabilmesi için gereken asgari şartlar;

- ❖ Ulaşımın kolay yapılabileceği,
- ❖ Doğru seçilmiş arazide,
- ❖ Uygun bina yapılarında,
- ❖ Doğru büyüklükte (Ulusal ve Bölgesel Afet planlarında belirlenen afet müdahale kapasiteleri ile doğru orantılı olmalıdır),
- ❖ Uygun çalışma alanlarının sağlandığı,

depo alanlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Depo Yönetimi

Depolar iki kategoride düşünölmelidir:

- ❖ Afet Lojistik Bölge Depoları (Müdahale sonrası hizmet, büyük ölçekli dağıtım depoları)
- ❖ Yerel Dağıtım Merkezleri (Afet bölgesinde malzeme dağıtımını yapan küçük ölçekli depolar)

Gerek bölge depoları gerekse yerel dağıtım merkezlerinde stok doğruluğunu sağlamak amacıyla, stoklar belirli dönemlerde bir düzen içerisinde sayılarak ve kaydedilerek dönemsel sayım işlemleri gerçekleştirilmelidir.

Depo Yönetimi

Doğru Depo Seçimi

Doğru bir depo yeri seçimi yapmak için seçilecek depo bazı kriterlere sahip olmalıdır. Bu kriterler bölgesel depo ve yerel dağıtım merkezi tercihiine göre farklılaşmakla beraber temelde benzer fonksiyonları yürüttükleri için aynı başlıklarla ifade edilebilirler. Depo seçimi yapılırken dikkat edilmesi gereken en temel kriterler aşağıda kısaca özetlenmiştir (Kızılay, 2012).

- ❖ Afet sırasındaki gereksinim sırasına göre temin edilecek malzemelerin hangi tip depolarda ve ne şekilde depolanması gerektiğinin tespit edilmeli, buna göre en uygun depo yerleri afete öngörülen süre içinde erişimi mümkün kılacak şekilde belirlenmelidir (örneğin 4 saat).

Depo Yönetimi

Doğru Depo Seçimi

- ❖ Zemin etüdü yapılmış ve afetten zarar görmeyecek yerlerde olmalıdır.
- ❖ Havayolları, karayolları, demiryolları ve limanlara yakın yerlerde olmalıdır.
- ❖ Güvenlikli bir yerde olmalıdır.
- ❖ Depolar tasarlanırken dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan bir tanesi de ileride riskin artma eğilimi çerçevesinde kapasite artırımına gidildiğinde gelişmeye olanak sağlayacak şekilde olmalıdır (Tanyaş, 2012).

Depo Yönetimi

Depolama Fonksiyonları

Depoya gelen malzemelerin kabulünün ve denetlenmesinin yapılabilmesi için depo planı düzgün bir şekilde yapılmalı ve mümkün olduğunca uygun sayıda personel çalıştırılmalıdır. Depoya gelen tüm malzemeler depoya kabul edilmeden önce hangi amaçla depolanacağı belirtilmeli, istenilen şartlara uygun ve doğru miktarda ise kabulü yapılmalı ve amacına uygun bir şekilde deponun ilgili bölümünde muhafaza edilmelidir. Kabul yapılırken her malzeme için ayrı bir stok kartı açılmalı ve içeriği tanımlanan tüm malzemelere stok kodu verilmelidir. Herhangi bir malzeme için açılan stok kartında o malzemeye ait tedarikçisi, cinsi, içeriği, fiyatı, üretim tarihi, son kullanma tarihi, giriş-çıkış hareketleri, vb bütün özellikler belirtilmelidir. Kayda alınan ve sınıflandırılan malzemeler amacına göre önceden belirlenmiş stok yerlerine gönderilmelidir. Depoya alınan ve benzer amaçlara hizmet eden benzer malzemeler birbirlerine yakın alanlarda stoklanmalıdır. Olası bir ihtiyaç anında aynı anda sevkiyat yaparak zaman kazanmak açısından bu son derece önemli bir kavramdır. Örneğin bir deprem sonrasında ihtiyaç duyulabilecek çadır ve çadır yan ürünleri birbirine yakın yerlerde muhafaza edilmelidir.

Depo Yönetimi

Depolama Fonksiyonları

Depolar oluşturulurken dikkat edilmesi gereken ölçütler aşağıda belirtilmiştir:

- ❖ Yeterli park ve manevra alanları,
- ❖ Uygun malzeme yükleme ve boşaltma sistemleri,
- ❖ Malzeme sınıflarına göre tasnif edilmiş istif yerleri,
- ❖ Bina yapısı (temel, çatı, duvarlar, katlar ve sağlamlık),
- ❖ Çalışma alanları (ışıklandırma, havalandırma, idari alanlar, haberleşme imkânları),
- ❖ Depolama alanlarının mimari yapısı, istif ve elleçleme ekipmanları, depo kapasiteleri, depo içi trafik düzeni,
- ❖ Depodaki malzemelerin envanter yönetim, nem ve sıcaklık kontrol, muayene, test ve kontrol sistemi,
- ❖ Depo bilgi teknolojileri (barkod, FRID, WMS, vd.9) altyapısı.

Depo Yönetimi

Depolardaki Kayıp Nedenleri:

Herhangi bir depodaki malzemelerin bozulması ve işe yaramaz hale gelmesinin başlıca nedenlerini şöyle sıralayabiliriz:

- ❖ Malzemelerin gözetim ve periyodik bakımlarının zamanında yapılmaması,
- ❖ Hırsızlık veya ihmal,
- ❖ Nakliyedeki hasarlar (hatalı yükleme, araç sürüş ve boşaltma),
- ❖ Hatalı paketleme,
- ❖ Depoda hatalı istifleme,
- ❖ Uygun olmayan ortam koşullarında muhafaza,
- ❖ Afetler neticesinde yaşanan kayıplar (Tanyaş, 2012).

Raporlama

Depoda muhafaza edilen malzemelerin kontrolü, izlenmesi ve takip edilebilmesi için periyodik aralıklarla raporlama yapılmalıdır. Lojistik süreç ve operasyonlardaki destek sürecine yapılan her türlü işlem ve malzeme giriş çıkışları rapor haline getirilmelidir. Hazırlanan raporlardan elde edilen veriler ışığında;

- ❖ Aksaklıklar tespit edilmelidir,
- ❖ Geliştirilmesi gereken yönler belirtilmelidir,
- ❖ Uygun olan müdahale yöntemi belirlenmelidir.

İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Tatbikatlar

Konu ile ilgili tüm personelin afete hazırlık ve müdahale zamanında tespit edilen veya yeni gelişmelerin sonucunda belirlenen eğitim ihtiyacı için hizmet içi eğitimler yapılmalıdır. Afetlerin nerede, ne zaman ve etkilerinin ne şekilde olacağına tam olarak bilinmemesi nedeni afet öncesinde yapılan tüm planlar tamamıyla uygulanamayabilir. Bu nedenle; afete müdahale esnasında uzmanlık alanına uygun sayıda personel bulunmayabilir. Özellikle afet lojistiği müdahalelerinde görev alan personel en fazla faydanın sağlanacağı şekilde farklı uzmanlık alanlarında eğitilmelidir. Afetler hazırlıklı olmanın ve hızlı müdahalenin en önemli eğitimi tatbikatlardır.

